



# *dossiers*

n **2**  
nov.  
2003

*Els monogràfics de la **Fundació EcoMediterrània***

**Oferta  
de  
Programes  
d'Educació  
Ambiental  
d'**

**MEDITERRÀNIA.**



Edita: Fundació EcoMediterrània C/ Trafalgar, 19, 1r – 1a 08010 Barcelona. Tel.: 93 412 55 99  
Fax.: 93 412 46 22 E-mail: [ecomed@ecomed.org](mailto:ecomed@ecomed.org) web: [www.ecomed.org](http://www.ecomed.org)

## La nostra experiència en el camp de l'educació ambiental

**E**coMediterrània impulsa, any rera any, un ampli Programa d'Educació Ambiental per contribuir a promoure actituds de respecte envers el patrimoni natural i el medi ambient en general, tot potenciant la conscienciació ambiental a partir del coneixement, la divulgació i el contacte directe amb l'entorn. Un programa educatiu l'objectiu principal del qual cerca generar actituds i conductes positives i modificar els hàbits de consum en pro d'una relació més harmònica i menys agressiva amb la natura.

Són cada cop més els col·lectius de ciutadans i ciutadanes que manifesten el seu interès pels temes ambientals: escoles, instituts, centres d'adults, centres de formació ocupacional, universitats, escoles taller, centres cívics, sindicats, centres juvenils, organitzacions diverses del món associatiu i la resta de la ciutadania en general. És per aquest motiu que, des de fa tretze anys, l'Educació Ambiental ha estat un dels eixos primordials de la nostra activitat.

Al llarg d'aquests tretze anys el paper de l'Educació Ambiental ha anat canviant i hem adaptat conceptes i metodologies i incorporat l'educació per a la sostenibilitat en els currículums formatius. Però també hem adaptat els nostres programes a d'altres destinataris i col·lectius i hem ampliant el camp on es desenvolupa aquesta acció educativa: el medi urbà, l'educació per a un consum més responsable, la sostenibilitat etc. Tot implicant als diferents grups socials a participar i actuar en la resolució dels problemes ambientals.

La participació d'escolars en els nostres programes és de més de 30.000 alumnes any,

Els nostres programes estan dirigits a sectors diversos, amb metodologies adaptades a les diferents edats i característiques de cada grup, i volen contribuir a la difusió de les idees i dels valors de la sostenibilitat i de l'ecologisme, i a potenciar la participació ciutadana i la responsabilitat social en els grans reptes ambientals i en les diferents situacions de desenvolupament existents.

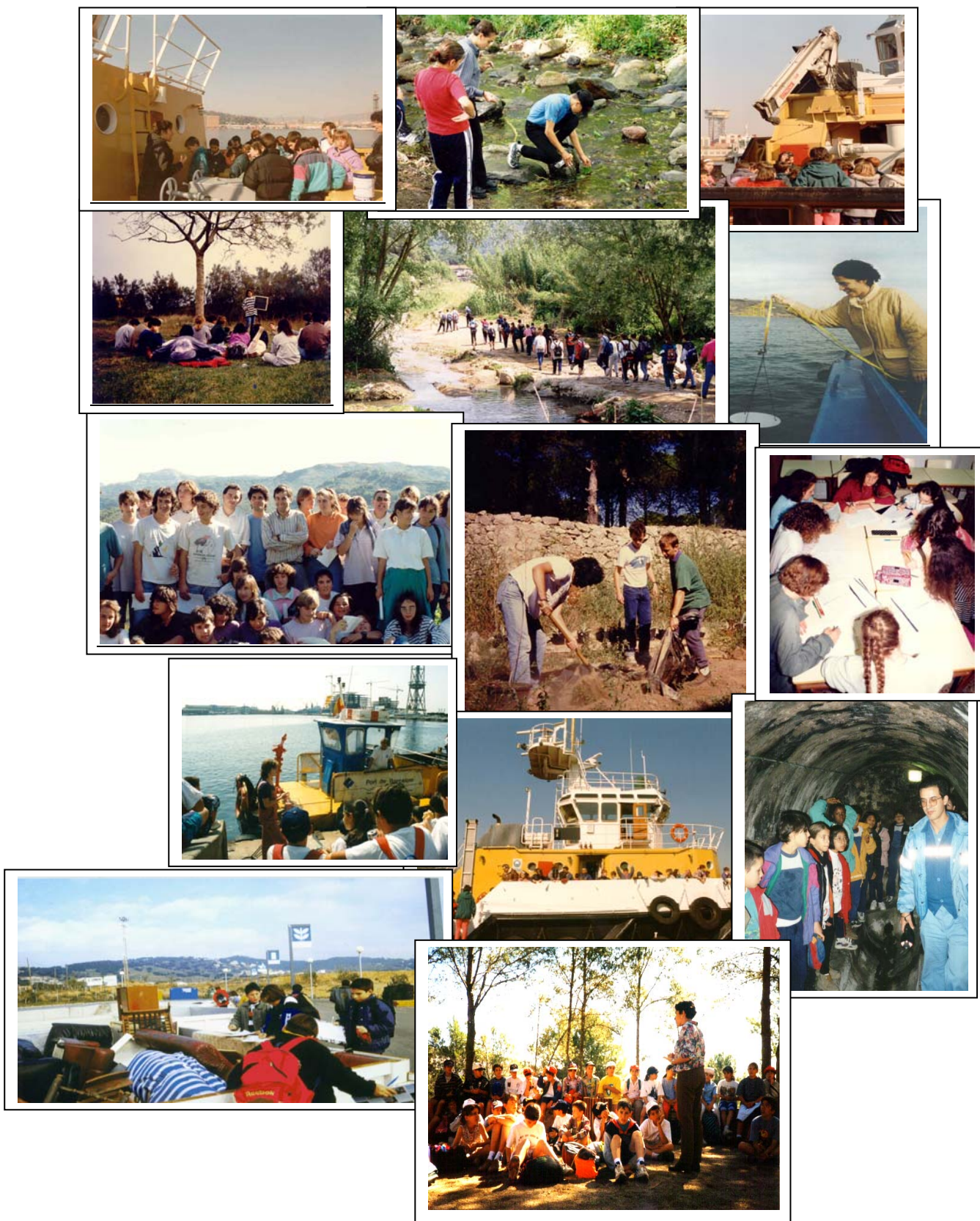
## **Els objectius del programa:**

- *Conèixer la problemàtica ambiental, els aspectes de funcionament de la ciutat i dels ecosistemes, així com les actuacions de millora i prevenció ambiental (plans, actuacions, campanyes,...) que es realitzen a nivell general, local, comarcal, ...*
- *Promoure canvis d'actituds i conductes en el ciutadà per tal de que s'impliquin en la millora ambiental.*

## **Temàtica:**

Aquests programes d'educació ambiental estan dedicats especialment a temes d'ecologia urbana, tractant els següents blocs temàtics:

- La Ciutat i el desenvolupament sostenible.
- Els residus: problemàtica, minimització, revalorització, tractament i reciclatge.
  - Cicle de l'Aigua.
  - La qualitat de l'aire.
  - Els parcs urbans.
- El litoral (costa, ports, litoral, Mediterrània...)
  - Els boscos
- El turisme sostenible.
- L'estalvi energètic
  - La mobilitat



## Descripció dels Programes d'Educació Ambiental

## ➤ "APROPA'T AL BESÒS"

Cursos 95/96/97/98/99/00/01/02/03

**Programa d'Educació Ambiental a la Conca del Besòs** del Consorci per a la Defensa de la Conca del Besòs impartit i gestionat per EcoMediterrània.

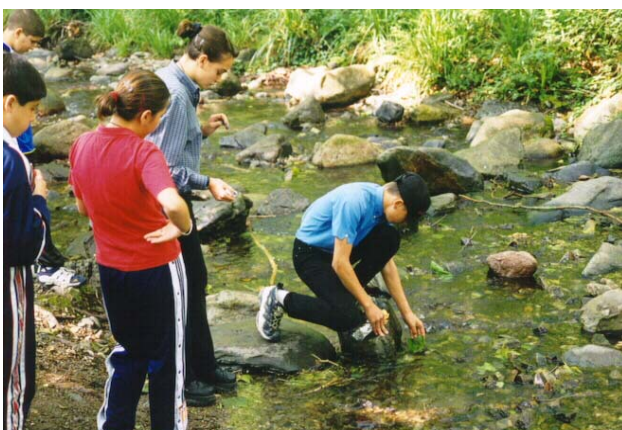
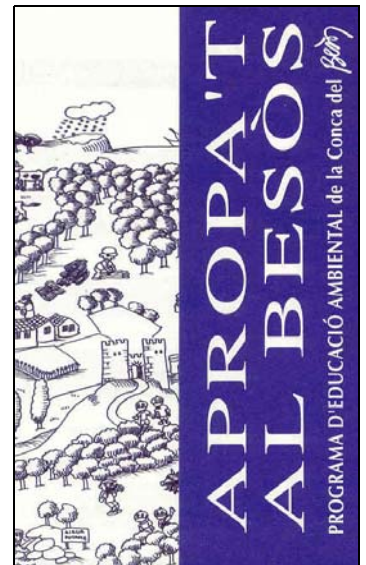
**BENEFICIARIS:** Grups d'alumnes, instituts, centres educatius,... i altres col·lectius interessats dels municipis de la Conca del Besòs.

**RESUM:** Primer programa integral a la Conca del Besòs. Es dirigeix al centres educatius i d'altres col·lectius interessats dels municipis consorciats de la Conca (més de 50 municipis).

"Apropa't al Besòs" vol fer reflexionar i donar a conèixer la problemàtica ambiental de la Conca del Besòs, a partir de l'observació directa i del coneixement del Riu, i del cicle de l'Aigua, per tal que els nois i noies s'impliquin en la millora ambiental i en la recuperació d'aquest entorn natural.

Consta d'itineraris pel riu (curs alt, curs mig, curs baix, desembocadura..) i visites a les Plantes depuradores propietat del Consorci (8 plantes depuradores).

Material didàctic amb joc variat de fitxes didàctiques per primària i ESO.



**El Programa ha tingut  
una participació  
de 27.088 alumnes.**

## ➤ CENTRE D'ACTIVITATS AMBIENTALS "CAL GANXO"

Cursos: 2001-02; 2002-2003

Ajuntament de Castelldefels i EcoMediterrània



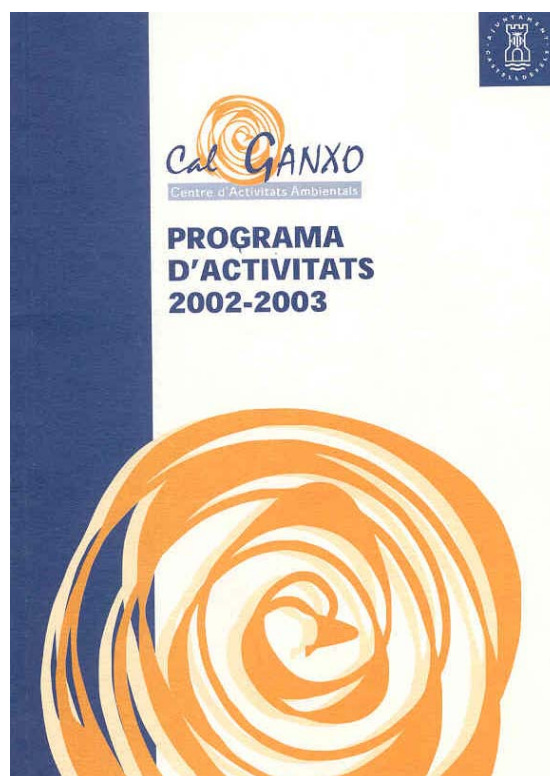
**BENEFICIARIS:** Adreçat a escoles i instituts, així com d'altres col·lectius interessats de Castelldefels i l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

**RESUM:** Cal Ganxo és un centre d'Educació Ambiental ubicat al massís del Garraf, que pertany a l'Ajuntament de Castelldefels. EcoMediterrània és l'encarregada de gestionar els programes i serveis d'educació ambiental que es duen a terme en aquest centre.

### **Oferta Educativa de Cal Ganxo: Programes i Serveis**

- a) **Activitats d'un dia:** En les activitats d'un dia la distribució temporal és de 10 del matí a 4 de la tarda. Segons el tipus d'activitats estan adreçades a educació infantil i cicle inicial i superior de primària, educació secundària i E.S.O i es treballen diversos centres d'interès com: els residus, el mar, les pedres del Garraf, les olors de la natura, la vegetació del Garraf, la Fauna del Garraf, els incendis ...
- b) **Itineraris:** La durada de l'activitat és de dues a tres hores aproximadament. Hi ha itineraris s' adapten als diferents nivells educatius: a educació infantil i cicle inicial i superior de primària, educació secundària i E.S.O
- c) **Tallers de sensibilització ambiental:** Aquestes activitats es realitzen al mateix recinte de Cal Ganxo. La durada és de dues a tres hores aproximadament i segons el tipus d'activitat estan adreçades a educació infantil i cicle inicial i superior de primària, educació secundària i E.S.O. i es realitzen els tallers següents Caixes niu, Un paper una mica diferent, plàstics i teixits, joguines ecològiques, energies alternatives...

- d) **Estades escolars:** Les estades que es realitzen a Cal Ganxo són de dos o tres dies. L'horari d'activitats és des de les 10 de matí fins a les 6 de la tarda. En les estades es combinen itineraris amb tallers al recinte de Cal Ganxo, segons les necessitats. Les activitats estan adreçades a educació infantil i cycle inicial i superior de primària, educació secundària, E.S.O i Batxillerat.
- e) **Crèdits de síntesi:** Les activitats es realitzen durant dos o tres dies, segons el crèdit escollit. Les activitats es duen a terme durant l'horari de 10 del matí fins a les 6 de tarda. Aquests crèdits de síntesi estan adreçats a primer i segon cycle d'ESO.
- L'Ecosistema litoral mediterrani
  - El Garraf per dins
  - El Medi Ambient urbà: Coneguem Castelldefels
- f) **Casals d'estiu:** Durant el mes de juliol i setembre s'organitzen estades de 10 dies, amb activitats de coneixement de l'entorn: el Garraf, el delta del Llobregat, el Litoral de Castelldefels, el Municipi.



➤ **"VIU EL PORT"**

**Programa d'Educació Ambiental  
del Port de Barcelona.**

cursos 95/96/97/98/99/00/01/02/03

Port de Barcelona i EcoMediterrània

**BENEFICIARIS:** Grups d'alumnes des de Primària, centres educatius, i altres col·lectius interessats de Catalunya, resta d'Espanya i altres països.

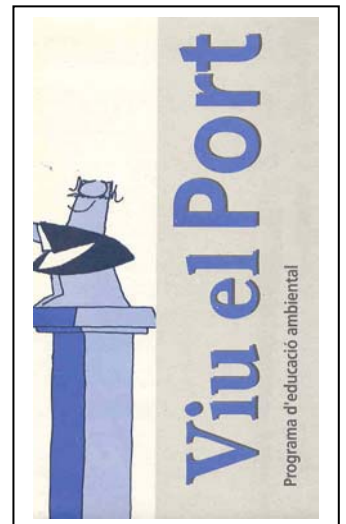
**RESUM:** Programa organitzat pel Port de Barcelona i coordinat i gestionat per EcoMediterrània, pioner en desenvolupar programes d'educació ambiental en ports marítims.

*Viu el Port* vol d'obrir les portes del port comercial en consonància a l'obertura del Port Vell al ciutadà i donar a conèixer el funcionament del port tot destacant els aspectes ambientals i comercials relacionats.

El Programa consta d'itineraris ambientals al Port de Barcelona amb combinació amb visites a centres d'interès portuari i mediambiental (remolcadors, barca pelicà, torres de control...). També ofereix la possibilitat d'un taller experimental de l'aigua "in situ".

Dossier informatiu i joc de fitxes didàctiques per primària, ESO, i Batxillerat.

**El Programa ha tingut una participació de 21.718 alumnes fins el curs 2001/2002.**



## ➤ "EL REpte DE LA RESTAURACIÓ"

**Programa educatiu sobre la gestió i restauració del Dipòsit Controlat de Vall de Joan.**



El projecte va dirigit a: Grups de Centres Educatius i associacions cíviques de municipis de l'AMB que utilitzen el Dipòsit Controlat de Vall de Joan.

Es un Programa d'Educació Ambiental sobre el cicle dels residus que mostra la restauració del dipòsit controlat de Garraf.

Aquest programa es dirigeix majoritàriament als centres educatius dels municipis de l'AMB però també estarà obert a altres col·lectius: associacions, centres de formació ocupacional, universitaris, escoles d'adults etc.

Les activitats que es desenvolupen són:

### **a) Visita guiada al Dipòsit Controlat**

- Observació del procés de restauració,
- El biogàs i la planta de tractament.
- Els lixiviats i la depuració.

### **b) Xerrada previa i audiovisual sobre la problemàtica dels residus en el Centre de Recursos o punt d'informació, situat a l'entrada del Dipòsit.**



## ➤ "MATARÓ SOSTENIBLE"

Cursos 99/00-00/01/02/03

Ajuntament de Mataró i EcoMediterrània

**BENEFICIARIS:** Adreçat als instituts de Mataró (alumnes d'ESO i Batxillerat).

**RESUM:** El Programa Mataró sostenible també s'emmarca dins el Pla de l'Ajuntament de Mataró de l'aplicació de l'Agenda 21 Local i té com a objectiu general donar a conèixer els continguts i el perquè de l'Agenda 21 Mataró als escolars de la ciutat.

Com a objectius específics es pretén:

- Aconseguir que els alumnes es plantegin comportaments sostenibles, tant a nivell escolar com a nivell familiar.
- Difondre l'Agenda 21 Mataró perquè es converteixi en una eina d'educació i participació escolar.

La metodologia es participativa i està basada en establir un Fòrum Ambiental escolar a partir de les línies estratègiques de l'Agenda 21.

Els centres s'hi impliquen a nivell d'etapa educativa (primer o segon cicle d'ESO) i cada grup hi dedica unes quatre sessions.

**El Programa ha tingut una participació 2.708 alumnes fins el curs 2000/2001**

*Al curs 2001/02 s'han unificat els dos programes, "Mataró es recicla" i "Mataró sostenible" i s'han convertit en "MATARÓ SOSTENIBLE", un programa d'Educació Ambiental centrat en el municipi de Mataró, que s'ha dividit en 5 blocs temàtics: aigua, residus, aire, energia i territori.*

**El curs 2000-01 va tenir una participació de 2.456 alumnes**

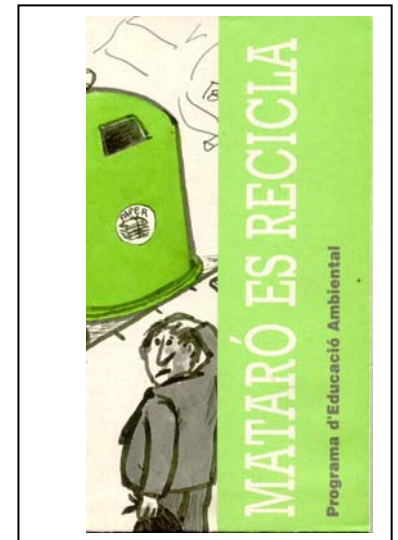


➤ **"MATARÓ ES RECICLA"**

Cursos 96/97/98/99/00/01/02

Ajuntament de Mataró i EcoMediterrània

**BENEFICIARIS:** Adreçat a escoles i instituts, així com altres col·lectius interessats de Mataró (a partir de 3r de Primària)



**RESUM:** El Programa Mataró es recicla s'emmarca dins el Pla de l'Ajuntament de Mataró de l'aplicació de l'agenda 21 Local, com eina de sensibilització i educació entorn el medi ambient de Mataró.

Té com a finalitat fer conèixer la problemàtica dels residus i de les aigües residuals a Mataró, generar actituds i comportaments per a l'ús sostenible dels recursos naturals i oferir recursos educatius per a la comprensió del medi ambient urbà.

Fonamentat en xerrades escolars i visites a centres d'interès. Carpeta de material educatiu.

**El Programa ha tingut una participació de 4308 alumnes fins el curs 2000/2001**



➤ **"EL CIUTADÀ ENS VISITA" i "L'ESCOLA ENS VISITA",**

cursos 92/93 i 93/94.

Àrea Metropolitana i EcoMediterrània

**BENEFICIARIS:** Grups Escolars, grups d'alumnes de centres educatius i altres col·lectius interessats de l'Àrea Metropolitana.

**RESUM:** Durant dos cursos escolars, 92/93 i 93/94 EcoMediterrània ha realitzat el programa d'educació ambiental de l'Àrea Metropolitana de Barcelona anomenat "*L'Escola ens Visita*", durant el curs 1992/93 i "*El Ciutadà ens Visita*", durant el curs 1993/94.

Durant el primer curs es va ofertar 10 activitats i instal·lacions dins del programa aconseguint un total de 272 grups d'uns 30 alumnes aproximadament, i amb un total d'uns 8200 escolars.



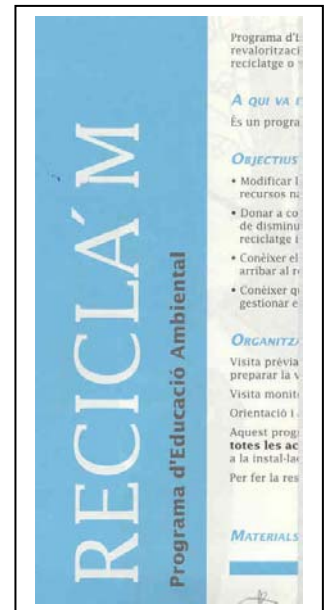
Durant la segona campanya, amb una oferta de 14 activitats i instal·lacions, un total de 14.850 participants van realitzar 495 visites.

## ➤ "RECICLA'M"

cursos 94/95, 95/96, 96/97 i 97/98.

**BENEFICIARIS:** Grups d'alumnes, grups de mestres, i altres col·lectius interessats de tot Catalunya.

**RESUM:** Programa d'EcoMediterrània amb el suport del Departament de Medi Ambient de la Generalitat i dels Ajuntaments on es desenvolupa el programa: Cardedeu, La Garriga, Mataró, districte de Ciutat Vella... L'any 1996 amb la col·laboració de la Junta de Residus.



Basat en l'observació i el coneixement de processos de revalorització de materials a partir de visites a empreses i instal·lacions dedicades a la recuperació, el reciclatge o al tractament de residus.

**Amb els dos cursos, la participació ha estat d'unes 3.900 persones, aproximadament**

## ➤ "CIUTAT VELLA I NETA"

Curs 95/96

Districte I. Ajuntament de Barcelona i EcoMediterrània

**BENEFICIARIS:** Alumnes de segon cicle d'EGB de les escoles del districte de Ciutat Vella.

**RESUM:** Programa d'educació ambiental pel districte I (Ciutat Vella) de Barcelona. Programa que tractava específicament el tema dels residus i que pretenia recolzar la campanya de recollida selectiva, BROSSA NETA, es va realitzar el curs 1995/96 en el districte I.

Fonamentat en xerrades i visites a centres de recollida i tractament de residus amb l'objectiu de fer conèixer el problema dels residus i fomentar la importància de la recuperació, el reciclatge i la recollida selectiva.

**La participació fou de 1.231 escolars**

## ➤ **Campanya "EL BOSQUE PIRENAICO: REFUGIO DE VIDA"**

Tardor, Hivern 94/95

ICONA i EcoMediterrània

**BENEFICIARIS:** Grups escolars, ciutadans, grups educatius, associacions, ajuntaments, mancomunitats que viuen o visiten els Pirineus,...



**RESUM:** La campanya d'EcoMediterrània amb el suport d'ICONA, tenia com a objectiu difondre els valors dels boscos pirinencs, destacar la necessitat de protegir-los i donar a conèixer propostes de conservació i preservació pel bosc pirinenc. La campanya tenia com a element central una *exposició* itinerant, i va estar recolzada amb *xerrades a centres educatius* i *actes divulgatius* adreçats a col·lectius diversos i *per a la població en general*.

Es va desenvolupar per tot el Pirineu català, aragonès i el de Navarra; l'exposició es va dur a 11 poblacions pirinenques, participaren 2821 alumnes i un total de visitants d'unes 4.500 persones.

## ➤ "APROPA'T A LA CIUTAT"

Curs 94/95 fins 97/98

Programa d'Activitats Escolars de Medi Ambient

Sector de Manteniment i Serveis, Ajuntament de Barcelona i EcoMediterrània.

**BENEFICIARIS:** Escoles i centres educatius així com altres col·lectius interessats de Barcelona ciutat.

**RESUM:** Té com a objectius donar a conèixer la gestió ambiental i les instal·lacions relacionades amb el funcionament de la ciutat, i exercir una acció formativa per a preparar ciutadans que s'impliquin de forma positiva en la gestió i millora del medi ambient. Les activitats són xerrades escolars i visites a instal·lacions de la ciutat, possibilitat de la "tarda verda".

Consta de tres blocs temàtics:

**- El cicle de l'aigua:**

Visita a les Clavegueres

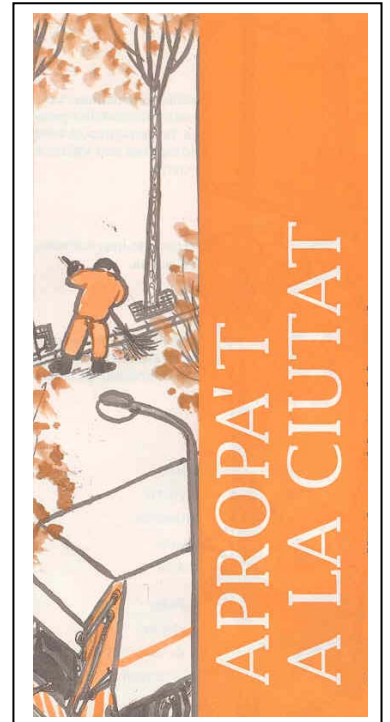
**- La qualitat de l'aire:**

Visita a la cabina de control automàtic

**- El tractament de residus:**

Visita a l'abocador del Garraf

Planta de recuperació de deixalles,  
La deixalleria.



Carpeta didàctica amb informació, joc de fitxes didàctiques per a cada tema i per a cada nivell educatiu, bibliografia, i informació general.



**La participació ha estat d'uns 9.500 alumnes**





*Més de 10 anys defensant l'ecologia de la Mediterrània*

Fa més de 10 anys, un grup d'ambientalistes procedents de diferents àmbits vam decidir crear una entitat per defensar i aplicar les idees de la sostenibilitat a una de les zones més agredides del planeta: el litoral de la conca mediterrània. **EcoMediterrània** va néixer apostant fermament per la participació de la societat civil i de les seves organitzacions per avançar cap la sostenibilitat. Des de llavors, els programes desenvolupats han tingut una gran repercussió al nostre país.

L'educació ambiental ha estat un dels més exitosos. Milers d'escolars i ciutadans han participat als programes: "Apropa't al Besòs", "Viu el Port", "Apropa't a la ciutat", "Mataró es recicla", "Recicla'm", "El ciutadà ens visita". La formació impartida ha aconseguit que molts dels tècnics que avui treballen a consultories ambientals del nostre país s'hagin format als nostres cursos i els estudis i projectes realitzats, han permès que la primera auditoria d'un port es fes a Barcelona i la segona a Tarragona per tècnics d'**EcoMediterrània**.

En l'àmbit social, vam participar molt activament per aconseguir la declaració del Parc Natural del Cap de Creus i vam ser la primera entitat en impulsar a Catalunya la creació d'un Fons per a la protecció de la natura.

**EcoMediterrània** ha difós les idees de la sostenibilitat arreu de Catalunya, però sempre ha tingut un punt de mira internacional en defensa de la mediterraneïtat. Al 1991, va convocar el **I Fòrum Ambiental de la Mediterrània**. Actualment ja se n'han celebrat sis. Al 1995, durant el **III Forum Ambiental de la Mediterrània**, vam proposar organitzar les ONGs de tota la conca. Així va néixer **MED Forum, Xarxa d'ONGs de la Mediterrània per a l'Ecologia i el Desenvolupament sostenible**, constituïda al 1995 per 9 ONGs de 9 països i que actualment agrupa 109 ONGs de 23 països. Avui tothom reconeix l'esforç extraordinari que ha realitzat EcoMediterrània per ubicar **MED Forum** en el context internacional, com la xarxa més extensa i representativa de la Mediterrània.

Després de més de 10 anys de vida seguim treballant pel nostre ideal: fer de la Mediterrània un lloc per a conviure les persones amb el seu entorn i llegar-lo a les generacions futures en millors condicions de les que nosaltres l'hem rebut.

**Si voleu rebre més informació sobre els nostres programes d'Educació Ambiental i sobre les diferents modalitats de participació, podeu dirigir-vos a:**

**Fundació EcoMediterrània**  
**Departament d'Educació Ambiental**  
**C/ Trafalgar, n 19, 1r - 1a**  
**08010 BARCELONA**  
**TEL. 934 125 599**  
**FAX. 934 124 622**  
**E-MAIL: [ecomed@ecomed.org](mailto:ecomed@ecomed.org)**  
**[educacioambiental@ecomed.org](mailto:educacioambiental@ecomed.org)**